

Message for World Theatre Day 2020 by Shahid NADEEM

27 March 2020

Kannada Version

ಶಾಹಿದ್ ನದೀಮ್

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅಗ್ರ ನಾಟಕಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಅಜೋಕ ರಂಗಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ.

ರಂಗಭೂಮಿಯೆಂಬ ದೇಗುಲ

೨೦೨೦ರ ವಿಶ್ವ ರಂಗಸಂದೇಶವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಕಾಲಮಾನದ ಜಾಗತಿಕ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಐ. ಟಿ. ಐ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರಂಗಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಅತಿ ವಿನಮ್ರ ಭಾವವೂ ಹೌದು, ಜೊತೆಗೆ ರೋಮಾಂಚಕ ಭಾವವೂ ಹೌದು. ಇದು, ೨ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಹೋದ ಅಜೋಕ ಥಿಯೇಟರ್ ನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕಿ, ರಂಗ ದಿಗ್ಗಜಿ, ನನ್ನ ಬಾಳಸಂಗಾತಿ ಮದೀಹಾ ಗೌಹರ್ ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಗೌರವವೂ ಹೌದು. ಅಜೋಕ ತಂಡವು ಬೀದಿಗಳಿಂದ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾದಿಯು ಅಕ್ಷರಶಃ: ದೂರ, ಕಠಿಣ. ಅನೇಕ ರಂಗತಂಡಗಳ ಕಥೆಯೂ ಇದೇ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಈ ಹಾದಿ ಸರಳವೂ ಅಲ್ಲ, ಸುಗಮವೂ ಅಲ್ಲ, ಇದೊಂದು ಹೋರಾಟವೇ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ೩ ಯುಧ್ಧಗಳು, ಧರ್ಮಾಂಧ ಉಗ್ರಗಾಮಿಗಳ ಭಯಾನಕ ದಾಳಿ , ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಮಿಲಿಟರಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಪ್ರಧಾನ ರಾಷ್ಟ್ರ ನನ್ನದು. ಎರಡೂ ದೇಶಗಳು ಅಣುಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿ ಸೋದರನಂತಿರುವ ನೆರೆರಾಷ್ಟ್ರದೊಂದಿಗೆ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಯುದ್ಧದ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬಾಳುವಂತಾಗಿದೆ.

‘ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲ ’ - ಹೀಗೆಂದು ಹುಡುಗಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವುದಿದೆ - ಎದುರಿಸಬೇಕಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು, ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಬೇಕಿರುವ ವೈರುಧ್ಯಗಳು, ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ - ಈ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದಂತಹ ಕಾಲ. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಜೋಕ ರಂಗತಂಡದ ಈ ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸಾಹಸ ಕಳೆದ ೩೬ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದಿದೆ. ಮನರಂಜನೆಯೋ - ಶಿಕ್ಷಣವೋ, ಗತಕಾಲದ ಶೋಧಕಲಿಕೆಯೋ - ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆಯೋ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೋ - ಅಧಿಕಾರಯುತ ಸಾಹಸೀ ಮುಖಾಮುಖಿಯೋ, ಸಮಾಜಹಿತವೋ - ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವೋ , ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಭಾವವೋ - ನಾವೀನ್ಯತೆಯೋ - ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ರಂಗಕರ್ಮಿಯನ್ನು ಮಾಂತ್ರಿಕ, ಮಾಟಗಾರ ಎಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕದ ನಡುವೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಭೇದವಿದೆ. ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಚರ್ಚೆ, ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಂದರೆ, ಮಡಿವಂತ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಕಲೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರಲೀಲೆಗಳ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗೇ ಇಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಾರರ ಆಟದ ಮೈದಾನ ಹರ್ಡಲ್ಸ್ ಓಟದಂತೆ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವರು, ಮೊದಲು ತಾವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯ ನಾಗರಿಕರು ಎಂಬುದನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ, ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ರಂಗಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ, ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಂಶಗಳಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮಿಯರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕವನ್ನು ಒಂದೇ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಉಪ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ನಾವು ಎದುರುಗೊಂಡದ್ದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ.

೧೯೮೦ರ ದಶಕದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜನೈತಿಕ ದಿಟ್ಟತನವಿರುವ, ರಂಗಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಮ್ಮತಿಯ ದನಿಯೆತ್ತುವ ಯುವಕಲಾವಿದರ ತಂಡವೊಂದು ಅಜೋಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಸೂಫಿ ಕವಿಯೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆ, ಸಿಟ್ಟು, ಹತಾಶೆಗಳನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಆ ಕಲಾವಿದರು ಮನಗಂಡರು. ಅವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೂಫಿ ಕವಿ ಬುಲ್ಲೆಹ್ ಶಾಹ್. ಇವನ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸ್ಪೋಟಕವೆನಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಭ್ರಷ್ಟ ರಾಜನೀತಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಮತಾಂಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಜೋಕ ಅರಿಯಿತು. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದವರು ನಿಷೇಧವನ್ನೋ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನೋ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಸಗಬಹುದಿತ್ತು, ಆದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಗೌರವಾನೀತ ಸೂಫಿ ಕವಿಯಾದ ಬುಲ್ಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಮೇಲಲ್ಲ. ಅವನ ಕಾವ್ಯದಂತೆ ಅವನ ಬದುಕು ಕೂಡ ಕೌತುಕಮಯ ಹಾಗೂ ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಫತ್ವಾಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ನಂತರ ನಾನು ಬುಲ್ಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಬದುಕು-ಬವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬುಲ್ಡಾ ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಮತ್ತವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಪುಠಾರಿತನವನ್ನು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಜಾಬಿ ಸೂಫಿ ಸಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯದವನು, ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ಜನಪದದ ಪ್ರೀತಿಯ ಬುಲ್ಡಾ. ಆ ಸಂತರು ಜನರ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಹಂಬಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದರು. ಸಂಗೀತ - ನೃತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಶೋಷಕ ಧರ್ಮ-ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ದೈವ - ಮಾನುಷದ ಸಂಬಂಧದ ಕೊಂಡಿ ಹುಡುಕಲು ತಮ್ಮದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದರು. ಅವರು ಲಿಂಗ-ವರ್ಗ ಭೇದಗಳಾಚೆ ಜಗತ್ತೆಂಬ ದೈವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಲಾಹೋರ್ ನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಇದು ಕೇವಲ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯೇ ಹೊರತು ನಾಟಕವಲ್ಲ ಎಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಗೋಥೆ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಾಗ ಜನರು ಆ ಜನ-ಕವಿಯ ಬದುಕು ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡರು, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕು-ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಬದು-ಕಾಲಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಅಂದು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಹೊಸತೊಂದು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಉದಯವಾಯಿತು. ಕವ್ವಾಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸಂಗೀತ, ಸೂಫಿ ಧರ್ಮಲ್ ನೃತ್ಯ, ಸ್ಪೂರ್ತಿದಾಯಕ ಕಾವ್ಯವಾಚನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಧ್ಯಾನಪ್ರಧಾನ ಜಿರಿಕ್ ಪರಣವೂ ಸಹ ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಾದವು. ಪಂಜಾಬಿ ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಬಂದಿದ್ದ ಸಿಖ್ ತಂಡವೊಂದರ ಸದಸ್ಯರು ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಬಂದು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ನಟರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ, ಚುಂಬಿಸಿ ಕಂಬನಿಗರೆದರು. ಪಂಜಾಬಿನ ಜಾತ್ಯಾಧಾರಿತ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ೧೯೪೭ರ ಭಾರತ-ವಿಭಜನೆಯ ನಂತರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಪಂಜಾಬಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪಂಜಾಬಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದಷ್ಟೇ ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ, ಏಕೆಂದರೆ ಸೂಫಿಗಳು ಧರ್ಮ-ಕೋಮಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗಳಿಗೆ ಅತೀತರು.

ಆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರದರ್ಶನದ ನಂತರ ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಭಾರತ ಪರ್ಯಟನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕೃಬ್ಧ ವಾತಾವರಣದ ನಡುವೆ ಹಾಗೂ ಪಂಜಾಬೀ ಭಾಷೆಯ ಒಂದಕ್ಷರವನ್ನು ಅರಿಯದೆಯೂ ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವನ್ನು ಆನಂದಿಸಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆದುರಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿನ ಭಾರತದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾ ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿತು 'ಬುಲ್ಹಾ'. ರಾಜಕೀಯ ರಾಯಭಾರದ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದೇ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದರೂ ಭಾರತದ ರಂಗಮಂದಿರಗಳ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯರ ಮನದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೆರೆದಿದ್ದವು. ಅಜೋಕಾದ ಪಂಜಾಬ್(ಭಾರತ)ನ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಗೆದ್ದ ಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದರ ನಂತರ, ಮುದುಕನೊಬ್ಬ ಆ ಮಹಾನ್ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಬಳಿ ಬಂದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಅವನ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಯದ ಮೊಮ್ಮಗ. 'ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲ್ಲ, ದಯವಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡು'. ಆ ನಟ ಬೆರಗಾದ. 'ತಾತ, ನಾನು ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ನಟ ಮಾತ್ರ' ಎಂದ. ಆ ಮುದುಕ ಅಳುತ್ತಾ 'ದಯವಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡು, ನೀನು ಮಾಡಿದರೆ ಇವನು ಗುಣವಾಗುತ್ತಾನೆ' ಎಂದ. ಆ ಮುದುಕನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಿಸೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಆ ನಟ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ. ಆ ಮುದುಕ ತೃಪ್ತನಾದ. ಹೊರಡುವಾಗ ' ಮಗ, ನೀನು ಬರಿಯ ನಟನಲ್ಲ, ಆ ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಅವತಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದ. ಹಠಾತ್ತನೆ ಆ ಕ್ಷಣ , ನಟನೊಬ್ಬ ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರದ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿಬಿಡುವ ರಂಗಭೂಮಿಯ, ನಟನೆಯ ನವೀನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಸ್ಫುರಿಸಿತು.

ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆ ಅಥವಾ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಚೋದನೆಯಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೆ, ಮನಕಲಕುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವ ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಮೇಲ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತರೆನಿಸುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬುಲ್ಹಾ ನ ೧೮ ವರ್ಷಗಳ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಸೂಫಿ ಗುರುವಿನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದ ನಟನ ಮೇಲೆ ಈ ಅನುಭವ ಎಷ್ಟು ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆಯೆಂದರೆ ಆತ ತಾನೇ ಸೂಫಿ ಕವಿಯಾಗಿ ೨ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರದರ್ಶನ ಆರಂಭವಾದಾಗ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಆತ್ಮವು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇರುವಂತೆ , ವೇದಿಕೆ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿರುವುದನ್ನು ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ ಕಲಾವಿದರು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರು ನಾಟಕದ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಕ್ಕೆ 'ರಂಗಸ್ಥಳವು ದೇಗುಲವಾದಾಗ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನೊಬ್ಬ ಜಾತ್ಯತೀತ, ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ. ಪಂಜಾಬಿ ಸೂಫಿ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗ ಮತಾಂಧ ಉಗ್ರವಾದಿಗಳಾಗಿರದೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಉಳ್ಳವರಾಗಿರಬಹುದು. ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಕಥೆ, ಮತ್ತು ಅದೇ ರೀತಿಯ ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳ ಕಥೆಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ರಂಗ ಕರ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುತುಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಡುವಿನ ಸೇತುವಾಗಬಹುದು. ನಾವುಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ, ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಆಸ್ತಿಕರ- ನಾಸ್ತಿಕರ, ನಟರ - ಮುದುಕ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ - ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಧಿಯಾಗಿರುವ ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿತೋರುವ ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು.

ನಾನು ಬುಲೆಹ್ ಶಾಹ್ ನ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯ ಸೂಫಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಮ್ಮ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ - ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಂಪದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಹಿತದ ದೂತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ನಾವು ಎಂಬುದರ ಛಾಯೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗದ ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸವಾಲುಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ ನೀಡಬಲ್ಲಂಥ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅನುಭವದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ವಂಚಿತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ಹಿಂಸೆ, ವಿಷಮಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆ, ದೇಶ ದೇಶಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿವೆ, ಆಸ್ತಿಕರು ಇತರ ಆಸ್ತಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಸಮುದಾಯಗಳು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಕಾರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ, ಮಕ್ಕಳು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ತಾಯಂದಿರು ಪ್ರಸವಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಹಗೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಭೂಗೋಲವು ಹವಾಮಾನ ದುರಂತದ, ವಿನಾಶ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಪಾತಾಳ ತಳದಲ್ಲಿದೆ. ಯುಗಾಂತದ ಆ ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಕುದುರೆಗಳ ಗೊರಸಿನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುರೈಸಿ, ನಾವಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ನಾವು ನಡೆದಾಡುವ ಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗಿರುವ ನಿರಾಸಕ್ತಿ, ಜಡತೆ, ನಿರಾಶಾವಾದ, ಲಾಲಸೆ ಹಾಗೂ ಅನಾದರಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮಾನವಕುಲವನ್ನು ಅಧಃಪತನದ ಹಾದಿಯಿಂದ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿಸುವ ಉನ್ನತ ಪಾತ್ರ ರಂಗಭೂಮಿಗಿದೆ. ಅದು ರಂಗಸ್ಥಳವನ್ನು, ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಪಾವಿತ್ರತೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೇರಿಸಬಲ್ಲದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಏರುವ ಮುನ್ನ ಅದಕ್ಕೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಣೆತಾಗಿಸುವ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯುಂಟು. ಕಲಾವಿದ- ಪ್ರೇಕ್ಷಕ, ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರಳಿ ಬೆಸೆಯುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ರಂಗಕರ್ಮವು ಪೂಜೆಯಾಗಬಹುದು, ನಟರು ತಾವು ಧರಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ಅವತಾರಗಳೇ ಆಗಬಹುದು. ರಂಗಭೂಮಿ ನಟನ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಲೌಕಿಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲದು. ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದೇಗುಲವಾಗಬಲ್ಲ, ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ರಂಗಸ್ಥಳವಾಗಬಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರಶ್ಮಿ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಬೆಂಗಳೂರು

rushme.vin@gmail.com

Shri Shahid Nadeem Photo courtesy © iti-worldwide.org, world-theatre-day.org